

**Česká školní inspekce
Pražský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIA-210/18-A

Název	Základní škola Litvínovská 500
Sídlo	Litvínovská 500/5, Prosek, 190 00 Praha 9
E-mail	slavka.davidova@litvinovska.casablanca.cz
IČ	61381861
Identifikátor	600040534
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Ing. Jaroslava Davidová
Zřizovatel	Městská část Praha 9
Místo inspekční činnosti	Litvínovská 500/5, Prosek, 190 00 Praha 9
Termín inspekční činnosti	26. 1. 2018 a 29. 1. 2018 – 31. 1. 2018

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školný zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Základní škola Litvínovská 500 (dále „škola“) vykonává činnost základní školy, školní družiny a školní jídelny. Jedná se o sídlištní školu, která poskytuje všeobecné základní vzdělání. Vzdělávání ovlivňuje sociodemografické složení žáků, a to 11 % žáků cizinců a 7 % žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále „SVP“). Od posledního inspekčního hodnocení v roce 2010 došlo k vzestupu celkového počtu žáků o 42 %, ve sledovaném období tří školních let se již počet žáků a tříd ustálil. K 30. 9. 2017 se zde vzdělávalo 589 žáků ve 25 třídách (17 tříd na prvním stupni a 8 tříd na druhém stupni). Součástí školy je přípravná třída. K termínu inspekce bylo poskytováno zájmové vzdělávání v 8 odděleních školní družiny 212 žákům.

Škola je fakultní školou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Od posledního inspekčního hodnocení škola udržuje nastavenou koncepci všeobecného vzdělání, která svědčí o znalosti reálných podmínek školy a vychází z vyhodnocení stávajícího stavu. Současně reflektuje postavení školy v regionu, sociodemografické složení žáků a přihlíží k jejich vzdělávacím možnostem a potřebám. V rámci ŠVP je posílena především výuka českého jazyka, matematiky a moderních dějin. Ve škole se vyučuje nadstandardní množství cizích jazyků (anglický, německý, španělský, francouzský a ruský jazyk), nejstarší žáci si vybírají z kvalitní nabídky volitelných předmětů. Potřeby žáků zohledňuje výuka pracovních činností v tradičním pojetí s cíleným zaměřením na praktické (manuální) dovednosti a návyky.

Realizovaný systém řízení využívá osvědčené postupy a dlouholeté řídicí zkušenosti ředitelky školy (od roku 1991). Škola funguje podle jasných pravidel. Ředitelka si je vědoma pozitiv i potřebných změn vyplývajících z rozvoje školy. Výborně se daří plnit vize v oblasti preventivních mechanismů. Definované cíle ve výchovně vzdělávací oblasti odpovídají současným trendům a kladou na pedagogy vysoké nároky. Jejich realizace je možná pouze za předpokladu systematického řízení pedagogického procesu. Organizační struktura stanovuje kompetence v metodickém a odborném řízení obou stupňů školy. V současné době je však obtížně uplatnitelná, protože nezohledňuje nárůst počtu žáků, tříd a učitelů. Ředitelka školy vykonává pouze orientační hospitace pro stanovení následných kroků. Kontrola a pedagogické řízení je proto delegováno na další pracovníky (např. vedoucí učitelka prvního a druhého stupně, předsedové metodických sdružení). I přes pedagogické kvality pověřených učitelů jim však nejsou vytvořeny dostatečné organizační podmínky, aby se mohli systematicky věnovat řízení a zkvalitňování pedagogického procesu (např. vedoucí učitelka prvního stupně /celkem 17 tříd/ je současně třídní učitelkou v první třídě a rovněž se podílí na řízení asistentů pedagoga). Jejich hospitační činnost je nízká, což se projevuje v rozdílné kvalitě metodického a didaktického vedení výuky (viz průběh vzdělávání). Učitelé mohou využívat vzájemných hospitací, které však mají více charakter kolegiální pomoci. Z hospitační činnosti ČŠI vyplývá, že někteří noví/začínající/nekvalifikovaní učitelé potřebují soustavné odborné vedení. Rovněž někteří zkušení učitelé potřebují pomoci s inovací výukových metod. Pro vysoký počet asistentů pedagoga ve škole je vytvořen systém jejich metodického vedení/spolupráce s učitelem (asistenti pedagoga dominují na prvním stupni).

K termínu inspekční činnosti zajišťovalo vzdělávání 57 pedagogických pracovníků (36 učitelů, 8 vychovatelů a 13 asistentů pedagoga), z nichž 88 % splňuje podmínky odborné kvalifikace (nekvalifikovaní jsou 4 učitelé, 2 vychovatelé a 1 asistent pedagoga). Nekvalifikovaní pedagogičtí pracovníci mohou vykonávat přímou pedagogickou činnost, protože ředitelka školy prokázala, že nemohla zajistit výuku kvalifikovanými pedagogickými pracovníky. Z věkové struktury pedagogického sboru vyplývá nutnost generační obměny (57 % učitelů vyučujících na druhém stupni dosahuje věku 60 let a více). Začínajícím pedagogům je poskytována potřebná pomoc zkušenějšími kolegy, účinnost metodické podpory se však u některých z nich dostatečně neprojevila (viz průběh vzdělávání). Další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále „DVPP“) je zajišťováno na základě reálně zpracovaného dlouhodobého plánu, je velmi pestré a vychází z potřeb školy (např. vzdělávání v oblasti inkluze a primární prevence, spolupráce asistenta pedagoga a učitele ve výuce, principy práce s žáky s odlišným mateřským jazykem, školní neprospěch nebo používání interaktivních výukových metod). I přes výborné zaměření DVPP získané poznatky učitelů v oblasti metodiky výuky nejsou vždy efektivně využívány.

Vícezdrojové financování vytváří standardní podmínky pro výuku a zajištění plynulého chodu školy. Škole byly poskytnuty další finanční prostředky od zřizovatele (např. financování asistenta pedagoga, výuka anglického jazyka). Pravidelně je realizována obnova a rozvoj materiálně technických podmínek a četné opravy budovy školy. Škola je čistým prostředím. K dispozici je dostatek kmenových a odborných učeben. Školní družina má samostatné prostory, což umožňuje pedagogům vytvářet žákům pestrou nabídku zájmových aktivit k pozitivnímu rozvoji žákovských kompetencí i k účinné relaxaci. Využívaná je prostorná zahrada (např. pro odpolední činnosti školní družiny), školní hřiště i tělocvična pro sportovní aktivity. Škola má k dispozici počítačové vybavení, interaktivní tabule nebo iPady. Je však méně vybavena další didaktickou technikou (dataprojektory), jež by zefektivnila výuku (např. podpora názornosti, možnosti procvičování). Školní jídelna zajišťuje pestrou a vyváženou stravu.

Vzhledem k rozlehlosti a architektonickému řešení budovy je zvýšená pozornost věnována zajištění bezpečnosti žáků. Problematické je zejména členění chodeb. Z přímého pozorování ČŠI vyplývá, že žáci jsou ukázněni a jsou vedeni k zodpovědnosti za své chování. O účinnosti všech realizovaných postupů svědčí stabilní, ale celkově nižší míra úrazovosti. K posílení bezpečnosti přispívají rovněž nastavené preventivní mechanismy.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Sledovaná výuka měla rozdílnou úroveň, jež závisela na míře pedagogických zkušeností učitelů. Ve zdařilých vyučovacích hodinách promyšlená vstupní motivace, seznámení s cíli hodiny a účelné střídání činností vedly k aktivizaci většiny žáků. Aktivita tedy byla přenášena na žáky, kteří se efektivně zapojovali do výukového procesu. Učební látka byla zpravidla probírána v souvislostech, nechybělo využívání mezipředmětových vztahů a propojení teoretického učiva s praktickými příklady nebo nácvik komunikačních situací. Práce s různými informačními zdroji a samostatné vyhledávání informací podporovalo porozumění textu i rozvoj čtenářské gramotnosti. Velmi dobře se pracovalo s chybou. Při výskytu obtíží byla žákům nabízena dopomoc. Při výuce byly využívány názorné pomůcky (mapy, přehledy učiva, kartičky se slovy, notové osnovy, demonstrační nádoby). Pozitivem byla průběžná motivace žáků (pochvaly, povzbuzování, didaktické hry, soutěže).

Méně zdařilé hodiny nebyly dostatečně časově a organizačně zvládnuté. Byl podporován zejména rozvoj vědomostí a dovedností žáků, vzdělávací strategie však v menší míře odrážely stupeň jejich dosaženého pokroku. Frontální metody uplatňované při řízených činnostech měly rozdílnou efektivitu. Využití řízeného rozhovoru/neadresného řízeného rozhovoru nebo nižší míra uplatňování aktivizačních výukových metod se projevovaly nerovnoměrným zapojením žáků do vzdělávání. V menší míře byly zařazovány kooperativní formy činnosti nebo práce ve dvojicích. Výuka byla málo dynamická. Kvalitu vzdělávacího procesu snižovaly některé dílčí metodické a didaktické nedostatky (nedostatečná vizualizace probíraných jevů, předimenzovanost činností, důraz na terminologii, encyklopedické znalosti, nehledání souvislostí, mezipředmětových vazeb, malá provázanost s praktickým využitím poznatků). Scházela aplikace získaných znalostí, či komplexní vyhodnocení řešených úloh s ohledem na využití při dalším učení. V rámci skupinové práce nebo při samostatných výstupech žáků učitelé v dostatečné míře nevedli žáky k objektivnímu posouzení kvality práce svých vrstevníků, ani k hodnocení vlastního výkonu podle předem daných kritérií. Většinou scházelo efektivní využití závěrů vyučovacích jednotek, jež by umožňovaly shrnutí učiva, vyhodnocení práce žáků a zároveň poskytovaly prostor pro sebehodnocení a vzájemné hodnocení. Menší pozornost byla rovněž věnována jazykové kultuře některých vyučujících a žáků. Z hospitační činnosti ČŠI však vyplývá, že řada metodických nebo didaktických nedostatků je dobře odstranitelná při systematické kontrole kvality výuky.

Průběh vzdělávání na obou stupních je charakterizován kázní žáků a respektujícími vztahy mezi pedagogy a žáky. K žákům s potřebou podpůrných opatření byl uplatňován individuální přístup (ověřování pochopení zadání, poskytování delšího času na vypracování úkolu, opakované vysvětlení učiva a dopomoc). Nízká míra diferenciací zadávaných úloh však dostatečně nepodporovala rozdílné pracovní tempo a možnosti žáků (např. rozšiřující práce pro nadanější žáky a zároveň scházející redukce počtu úloh pro žáky cizince). Výuku se dařilo vhodně individualizovat jen výjimečně např. v matematice. Asistenti pedagoga se aktivně většinou zapojovali do řízených činností a dopomáhali žákům zvládat jejich specifické obtíže, motorický neklid a nesoustředěnost. Žáci tak byli vhodně zapojeni do všech probíhajících aktivit ve třídě. Menší efektivitu práce vykazovali někteří asistenti pedagoga ve třídách, kde žáci s obtížemi chyběli. Někteří učitelé správné způsoby spolupráce s asistenty nemají zažité (asistentka sledovala práci pouze jednoho žáka, nabízela se dopomoc také dalším žákům). Práce asistentů pedagoga je vhodně využívána rovněž při činnostech žáků ve školní družině.

V přípravné třídě si děti postupně zvykají na školní režim a způsob správné komunikace. Učitelka citlivě vychází ze znalosti jejich vzdělávacích potřeb. Cíleně rozvíjí kompetence potřebné pro jejich úspěšný vstup do první třídy. U žáků prvního ročníku byla v některých hodinách opomíjena grafomotorická příprava. Některé učitelky nevěnovaly potřebnou pozornost žákům s nesprávným držením pera a se špatným návykem nevhodného sezení při čtení a psaní. V části hodin prvních a druhých ročníků chyběla názornost (např. velká počítadla, nástěnné tabule vzorového písma, číselné osy).

Vzdělávací nabídka je dlouhodobě podporována systémem projektových dnů a dalších školních aktivit, jež se příznivě promítají do sociálních vazeb mezi žáky a rozvoje jejich kompetencí.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Kvalitní práce školního poradenského pracoviště (výchovná poradkyně, metodička prevence, logopedická asistentka, pedagožka realizující reedukace specifických poruch učení) vytváří příznivé podmínky pro inkluzi žáků s potřebou podpůrných opatření, žáků s odlišným mateřským jazykem nebo pro prevenci školní neúspěšnosti (konzultační pomoc zákonným zástupcům, individuální doučování žáků, podpora žáků cizinců). Efektivitu činnosti poradenských služeb dotváří participace na metodické pomoci asistentům pedagoga, spolupráce s dalšími institucemi nebo úzká kooperace se školskými poradenskými zařízeními. Jejich pravidelné náslechy ve třídách (realizováno i během hospitace ČŠI) umožňují mimo sledovanou diagnostiku obtíží jednotlivých žáků metodické konzultace učitelů s odborníky. O efektivitě podpůrných mechanismů svědčí dlouhodobě vyrovnané celkové výsledky vzdělávání žáků a minimální počet neprospívajících žáků (kolem 1 %). Míra omluvené absence na žáka byla přiměřená. Počet neomluvených hodin vykazoval sestupnou tendenci a korespondoval s hodnocením chování žáků. Kvalitní motivační prostředí pro vzdělávání žáků dokládá počet udělovaných pochval, který převyšoval nad ukládanými kázeňskými opatřeními. Žáci byli oceňováni nejen za úspěšnou reprezentaci školy v řadě soutěží, ale i za dosažený osobnostní pokrok.

V souladu s koncepčními záměry je velká pozornost věnována preventivním mechanismům. Jsou účinné, protože vychází z komplexní znalosti situace podmínek školy (nastavený adaptační proces žáků 1. a 6. ročníků, znalost sociokulturního prostředí školy). Škola se daří identifikovat rizikové faktory v chování jednotlivců či skupin a zahájit včasnou intervenci. Zjištění ze sociometrických šetření využívají třídní učitelé při práci s třídním kolektivem (třídnické hodiny). Témata prevence jsou standardně probírána v rámci ŠVP a doplňována realizací dalších aktivit. Preventivním nástrojem předcházení negativního chování žáků jsou četné školní a mimoškolní aktivity posilující sociální vazby v třídních kolektivech i sounáležitost se školou, zájmové vzdělávání a široká nabídka volnočasových aktivit poskytující žákům smysluplné alternativy trávení volného času. K podpoře sounáležitosti rodičů se školou napomáhá pestrá nabídka tradičních školních akcí.

Celkové výsledky vzdělávání jsou projednávány na pedagogických radách, které od posledního inspekčního hodnocení zaznamenaly kvalitativní vzestup (komplexnost projednávání výsledků). Transparentní kritéria hodnocení a jednotný způsob získávání podkladů pro klasifikaci (např. jazyková, slohová a literární část) umožňuje komplexní hodnocení žáků. K ověřování naplňování očekávaných výstupů ŠVP v hlavních předmětech škola využívá závěrečné srovnávací práce v paralelních třídách. Jejich analýza na úrovni metodických orgánů přesně definuje zjištěné nedostatky v jednotlivých ročnících. Vzhledem k přetrvávání některých problémů je zřejmé, že schází koordinovanější postup mezi vyučujícími částí předmětů na prvním a druhém stupni (učitelé 5. tříd s budoucími pedagogy 6. tříd v českém jazyce a matematice, stanovení konkrétních výukových postupů k upevnování problémového základního učiva – numerické počty, převody jednotek, pravopis). Škola efektivně využívá studijní potenciál žáků (z externího testování žáků vyplývá, že dosahované výsledky jsou vyšší než jejich studijní předpoklady). Přidanou hodnotu vzdělávání dokládá také úspěšnost žáků v rámci jednotné přijímací zkoušky a následně při přijetí ke studiu na střední škole. Karierní poradenství funguje standardně.

Závěry

Hodnocení vývoje

- Škola kontinuálně rozvíjí nastavenou koncepci vzdělávání.
- Vzrostl celkový počet žáků, tříd a učitelů.
- Kvalitativní posun v hodnocení pedagogického procesu byl zaznamenán v jednáních pedagogické rady.
- Došlo k dalšímu zlepšení materiálních podmínek.

Silné stránky

- Koncepce školy zohledňuje reálné podmínky školy, postavení školy v regionu a přihlíží k vzdělávacím možnostem a potřebám žáků.
- Funkční preventivní mechanismy reflektují sociodemografické složení žáků a posilují jejich bezpečnost.
- Funkční poradenský systém pozitivně ovlivňuje průběh vzdělávání.
- Dlouhodobý systém celoškolských projektových dnů a dalších aktivit podporuje interdisciplinární přesahy a sociální vazby mezi žáky.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Schází dostatečné metodické vedení učitelů, které by systematicky zvyšovalo kvalitu poskytovaného vzdělávání (nastavená organizační struktura v současnosti již nereflektuje změny ve škole v počtu žáků, tříd a učitelů), hospitační činnost je nízká.
- Nižší míra vybavenosti moderní didaktickou technikou (zejména dataprojektory) dostatečně nepodporuje efektivitu výuky (např. názornost, možnosti procvičování).
- Je patrná nižší míra diferenciací výuky s ohledem na rozdílné možnosti žáků (např. rozdílné pracovní tempo žáků, rozšiřující práce pro nadanější žáky, redukce počtu úloh pro žáky cizince).
- Nedaří se dobře pracovat se závěry vyučovacích hodin nebo zařazovat formativní hodnocení žáků pro individuální zhodnocení jejich učebního pokroku.
- Nižší míra spolupráce mezi vyučujícími částí předmětů na prvním a druhém stupni vede ke ztížení návaznosti výuky (např. český jazyk, matematika).

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Je potřeba řešit personální podmínky vzhledem k vyššímu věkovému průměru učitelů.
- Je žádoucí nastavit systém efektivního řízení pedagogického procesu, který by zvyšoval kvalitu poskytovaného vzdělávání (zvýšit hospitační činnost, nestačí příležitostná hospitace).
- Je potřeba začít postupně měnit systém metodického vedení asistentů pedagoga (je jich 13, jejich počet bude narůstat, budou přecházet se žáky na druhý stupeň). Je potřeba uplatnit efektivní práci asistenta pedagoga v případě, žák s obtížemi momentálně chybí.
- Kvůli množství tříd na prvním stupni je vhodné rozdělit metodické sdružení prvního stupně na dva celky (přípravná třída, první a druhý ročník; třetí až pátý ročník), a tak zajistit lepší koordinaci výuky v příslušných ročnících.

- U žáků prvních a druhých tříd je potřeba důsledně dodržovat správné pracovní návyky.
- Je vhodné výuku obsahově diferencovat dle rozdílných možností žáků a redukcí počtu úloh více zefektivnit výuku žáků cizinců.
- Je potřeba důsledně využívat aktivizační výukové metody, účelně zapojovat žáky do výukového procesu, dbát na názornost, aplikovat získané poznatky a vyhodnocovat řešené úlohy s ohledem na využití při dalším učení.
- Je vhodné zajistit koordinovaný postup mezi vyučujícími prvního a druhého stupně a zajistit dobrou návaznost výuky (český jazyk a matematika, stanovení konkrétních výukových postupů k upevňování problémového základního učiva).
- Je potřeba využívat závěry vyučovacích hodin, formativní hodnocení, vrstevnické hodnocení nebo individuální zhodnocení učebního pokroku žáků.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola Litvínovská 500, ze dne 17. 12. 1991
2. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení, platný k termínu inspekce
3. Potvrzení ve funkci ředitelky Základní školy Litvínovská 500, s účinností od 1. 8. 2012
4. Koncepce a rámec rozvoje školy na 2015 – 2020
5. Organizační řád, Základní škola Praha 9, Litvínovská 500, platnost od 5. 9. 2005
6. Výroční zpráva, školní rok 2015/2016 a 2016/2017
7. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 05 – Sluníčko, poslední aktualizace od 1. 9. 2017
8. Školní vzdělávací program pro přípravné třídy ZŠ Litvínovská 500 Cestička do školy č. j. 415/2012
9. Školní vzdělávací program školní družiny Cesta za sluníčkem
10. Školní řád, platnost od 1. 9. 2012 včetně dalších dodatků
11. Rozvrh vyučovacích hodin, školní rok 2017/2018 vedený k termínu inspekce
12. **Záznamy** zjednání pedagogické rady, školní rok 2015/2016, 2016/2017 a 2017/2018 vedené k termínu inspekce
13. Školní matrika vedená k termínu inspekce
14. Třídní knihy ve školním roce 2016/2017 a 2017/2018 vedené k termínu inspekce
15. Třídní knihy školní družiny (přehled výchovně vzdělávací práce), školní rok 2017/2018 vedené k termínu inspekce
16. Personální dokumentace pedagogických pracovníků vedená k termínu inspekce
17. Kniha evidence úrazů vedená k termínu inspekce
18. Portfolio výchovného poradenství a prevence rizikového chování žáků vedené ve školním roce 2017/2018
19. Finanční vypořádání dotací MŠMT v roce 2016
20. Výkaz zisku a ztráty za prosinec 2016
21. Hlavní kniha účetnictví za prosinec 2016